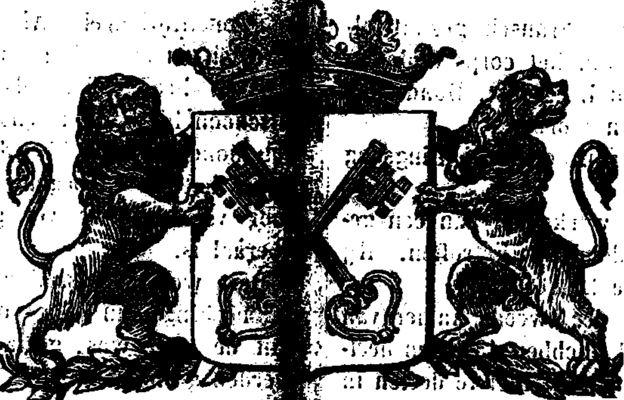
1858. N°. 148.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG 1[illegible] DECEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 9 December.

PROCES-VERBAAL

van de inlevering en opening der Stembriefjes, die ten behoeve der keuze van één Lid der Kamer van Koophandel en Fabrieken heeft plaats gevonden den 8sten December 1858 in de Gemeente Leyden.

Het bureau van stemopneming neemt in de ter inlevering der stembriefjes bestemde zaal op het Raadhuis plaats, 's middags ten twaalf ure.

Het is zamengesteld uit den Heer Mr. D. Tieboel Siegenbeek, Burgemeester, Voorzitter, en de Heeren G. H. Ysselsteyn en Mr. C. W. Hubrecht, Leden van den Gemeenteraad, Stemopnemers.

De lijst der Kiezers, die bij de verkiezing in aanmerking komt, mitsgaders een exemplaar van het Koninklijk besluit van den 9den November 1851, houdende vaststelling van een Reglement, bevattende algemeene bepalingen, betreffende de Kamers van Koophandel en Fabrieken, worden op de tafel voor het bureau staande nedergelegd.

De stembus, na onderzocht en volkomen ledig bevonden te zijn, wordt met twee sleutels gesloten, waarvan de eene door den Voorzitter van het bureau, en de andere door den Heer Ysselsteyn, als oudste Stemopnemer, in bewaring wordt genomen.

In de stembus zijn briefjes geworpen door de op de nevensgevoegde lijst vermelde Kiezers.

En is dit zonder stoornis der orde afgeloopen.

Ten twee ure wordt, door den Voorzitter verklaard, dat de ter inlevering der stembriefjes bestemde tijd verstreken is.

Onmiddellijk daarop is de stembus gesloten op de daartoe voorgeschrevene wijze.

De bus wordt vervolgens geopend en bevonden te bevatten *negen en veertig* stembriefjes.

Dit getal met de lijst der Kiezers, die briefjes hebben ingeleverd, vergeleken zijnde, is gebleken te zijn even groot als het getal dier Kiezers.

Nadat de briefjes zijn dooreengemengd, worden zij door den Voorzitter een voor een geopend en overluid voorgelezen.

Het Bureau heeft van onwaarde [illegible]

[illegible] getal zijn uitgebragt op de Heeren:

J. van Heukelom 31 stemmen, P. van Geer 18.

Heeft alzoo de meeste stemmen verkregen de Heer J. van Heukelom.

Is derhalve verkozen tot Lid der Kamer van Koophandel en Fabrieken de Heer:

JAN VAN HEUKELOM, Fabriekant alhier.

En zijn tegen deze opening van stembriefjes door de Kiezers geene bezwaren ingebragt.

En is na afloop van dit een en ander Proces-Verbaal opgemaakt, in tegenwoordigheid van allen die zich in de zaal bevonden.

Gedaan te Leyden den 8sten December 1858.

D. TIEBOEL SIEGENBEEK, *Voorzitter.*
G. H. YSSELSTEYN, C. W. HUBRECHT, *Stemopnemers.*

Op het laatst gehouden Nederlandsch landhuishoudkundig congres te Nijmegen is besloten, dat het volgende congres te Winschoten zal vergaderen, en zijn tot leden van het bestuur benoemd de heeren dr. R. Westerhoff, te Warffum, president; G. A. Venema, te Winschoten, vice-president; C. Romelingh, te Westerzand, eerste secretaris; dr. J. Bosman Tresling, te Winschoten, tweede secretaris, J. F. Zijlker, te Nieuw-Beerta; T. Bargesius, te Oude Pekela; mr. W. Woldringh, te Winschoten; mr. B. Haitzema Victor, te Winschoten; mr. W. R. Emmen, te Winschoten; jonkhr. mr. J. D. Lewe Quintus, te Winschoten, thesaurier. Het aldus zamengestelde bestuur heeft bekend gemaakt dat het XIVde Nederlandsch landhuishoudkundig congres te Winschoten zal gehouden worden van Dingsdag den 21sten tot Zaturdag den 25sten Junij 1859, en verzoekt beleefdelijk de voorstellen of vraagpunten, die men in het programma der werkzaamheden gaarne opgenomen zag, elk op een afzonderlijk papier geschreven, te mogen ontvangen vóór den 15den Januarij 1859, onder het adres van den tweeden secretaris dr. J. Bosman Tresling, te Winschoten.

— De minister van financiën heeft bij herhaling bekend gemaakt dat met den laatsten December aanst. de termijn zal eindigen binnen welken, krachtens de wet van 24 December 1856, bij 's rijks schatkist worden ingewisseld de *oude* muntbilletten, namelijk die welke zijn uitgegeven volgens de wetten van 18 December 1845 en 17 September 1849.

— De *Delftsche Courant* meldt dat het door haar medegedeeld berigt der terugkomst van mevrouw de wed. Storm onjuist en dat het berigt door eene dwaling ontstaan is. Uit een schrijven van mevrouw Storm, dezer dagen bij hare familiebetrekkingen ontvangen, blijkt dat zij gedurende dezen winter nog te New-York zal verblijven. Zij houdt zich aldaar onledig met het uitgeven van een werk, bevattende eene beschrijving van hare reizen en beschouwingen over de ontwikkeling van industrie, handel en landbouw in Amerika, in verband tot de door haar voorgenomen kolonisatie in Tenessee. Omtrent den tijd harer terugkomst wordt niets gemeld.

— Te Rotterdam werd eergisteren door de policie in de krib van een paardestalling, aan de Vest, een stervend man gevonden, die zich minstens sedert Vrijdag ll. aldaar moet hebben nedergelegd, hoogst vermoedelijk met het doel om den hongerdood te sterven. Naar het ziekenhuis vervoerd, is hij spoedig overleden.

— Te Hoorn en omstreken neemt de handel in paardenvleesch zeer toe, en het slagten van paarden heeft op groote schaal plaats. Voor oude afgeleefde paarden vindt men daar steeds koopers. Het vleesch wordt meestal gerookt.

— Men is zeer ongerust over het lot van het ijzeren schroefstoomschip *Noord-Holland*, van de Nederl. stoomboot-maatschappij te Amsterdam, welk schip, voor ongeveer 4 weken met eene lading ijzer uit Stockholm naar Amsterdam vertrokken, vermoedelijk is vergaan; althans heeft men sedert niets van dit schip vernomen, terwijl die reis door deze boot gewoonlijk binnen 3 dagen werd afgelegd. — De equipage bestaat uit 15 man, allen gehuwd en hebbende te zamen 60 kinderen.

— In een brief uit Ermelo, in de *Arnh. C.* opgenomen, wordt een omstandig verhaal gegeven van het gebeurde met ds. Witteveen aldaar. Daaruit blijkt dat er tusschen den predikant en den kerkeraad verschil bestond over de gelden op de catechisatiën ingezameld. De predikant gebruikte die ter bevordering der zendingszaak, terwijl de kerkeraad beweerde dat ze aan de armen toekwamen. De voorzanger en koster, een geacht man, die in deze zaak had gesproken, werd door den predikant, met medewerking van slechts eenen ouderling, gecensureerd. Door classicale en provinciale kerkbesturen uitgenoodigd dit onregt te herstellen, heeft hij zulks geweigerd en daarop werd hij voor een half jaar geschorst. Daar het bleek dat hij evenwel den kansel wilde beklimmen, zoo waren een 8tal rijksveldwachters in en nabij de kerk geplaatst om dat te verhinderen. De predikant, hoe zonderling zijne handelingen mogen zijn, heeft toen geen wederstand geboden, maar nam plaats onder de toehoorders, terwijl de consulent de dienst verrigtte.

— [illegible] heel onbemiddelde gezinnen uit de omstreken van Zutphen zich naar Port-Natal begeven.

— Omtrent het model voor het standbeeld van den dichter Tollens, door den heer Strackée vervaardigd, deelt de *A. K. en L. Bode* o. a. het volgende mede: De pose, door den kunstenaar voor het beeld gekozen, is hoogst eenvoudig. Tollens staat, blootshoofds en in een gewoon modern huisgewaad, met een lossen das om den hals, en met het hoofd eenigzins voorover gebogen. De houding is die van nadenken met een zweem van inspiratie. De regterhand, die zoo even nog langs het lijf nederhing, schijnt zich onmerkbaar en onwillekeurig op te heffen, als om met de stift, die er in rust, eene gedachte, een wordenden kunstvorm op te teekenen. De linkerhand steunt op de hoogte van de heup op een afgeknotten boomstam. De gelijkenis van het gelaat is hoogst gelukkig en herinnert aan den dichter op den leeftijd, toen zijne gaven in den vollen bloei der ontwikkeling verkeerden. De geheele opvatting van den heer Strackée is waardig en edel; zijn beeld, eenvoudig, maar noch stijf noch levenloos van houding, is eene zuivere afspiegeling van de kalme bezieling des dichters. Juist daardoor, dat er uitdrukking, persoonlijk gemoedsleven in die vormen is weêrgegeven, ontzeilde de kunstenaar de gevaarlijke klippen, waarop het modern kostuum, het realisme, dat men in onze dagen ook in de beeldhouwkunst verlangt, hem zoo ligt had kunnen doen stranden. De uitvoering beantwoordt aan de opvatting, de teekening van hoofd en handen is correct, de plooijen van de kleeding zijn zuiver en juist, het mouvement natuurlijk.

— De *Indép. Belge* berigt dat Z. M. de koning den vermaarden heelmeester Jobert de Lamballe, te Parijs, tot groot-officier van de Eikenkroon heeft benoemd. Bij gelegenheid van het verblijf van H. M. de koningin heeft die heer haar in het Hôtel-Dieu rondgeleid.

— Men berigt ons uit Suriname het navolgende: De curator en weesmeester van dit gewest, de heer L., een Israëliet van 60 à 65 jarigen ouderdom, heeft een deficit van ƒ 30 à 40,000 in zijne kas. Na de ontdekking daarvan, heeft hij getracht zich door worging van het leven te berooven. Zijn toestand is zorgelijk, zoodat hij niet naar de gevangenis is kunnen gebragt worden, maar door twee politie-agenten in zijn huis bewaard wordt. Dit voorval heeft eene algemeene verontwaardiging, vooral bij de Israëlitische bevolking, te weeg gebragt. (*Hb. C.*)

's GRAVENHAGE, 9 December.

Z. M. heeft benoemd tot ridders der orde van den Nederl. Leeuw de heeren: H. T. Krabbe, hoofdcommies bij het depart. van koloniën en T. J. Willer, laatstelijk resident van Riouw.

— Z. M. heeft dr. I. J. de Hollander, aan de kon. mil. akademie, den rang verleend van lector der Iste kl., met bepaling dat die benoeming gerekend zal worden te zijn geschied den 8sten Oct. ll.

— Gisteren middag heeft er bij den baron d'André, Fransch gezant alhier, een groot diner plaats gehad, dat door leden van het corps diplomatique, ministers en eenige genoodigden is bijgewoond. Aanst. Donderdag zal er door den baron weder een groot diner gegeven worden.

— De minister van marine zal op morgen en die van oorlog op Dingsdag aanst. geen gehoor verleenen.

— Gisteren morgen is een loodgieters-opperman, werkzaam aan een gebouw in het Voorhout, door een nedervallend deel doodelijk getroffen. Hij laat eene hoog zwangere vrouw en 5 hulpbehoevende kinderen na.

— Aan het nader onderzoek in de afdeelingen der tweede kamer van hoofdstuk X (*Oorlog*), zooals het thans is gewijzigd, hebben 43 leden deelgenomen. Onderscheidene leden hebben verklaard volstrekt niet te deelen in het verlangen naar eene wet op de legerorganisatie en hebben hunne verwondering te kennen gegeven, dat de minister eene dergelijke gevolgtrekking uit het voorloopig verslag heeft gemaakt. Anderen achtten echter die gevolgtrekking volkomen juist. Wat nu het gewijzigd wets-ontwerp zelf betreft, de meerderheid der tegenwoordig zijnde leden in de afdeelingen was niet genegen zoo onvoorwaardelijk daaraan hare goedkeuring te verleenen, daar het eindcijfer nog steeds hooger blijft dan volgens het gevoelen dier leden, in verband met onze financiële krachten, op den duur voor oorlogs-uitgaven mag worden toegestaan. Eindelijk betuigde men met leedwezen te hebben gezien, dat geheimhouding omtrent het comité-generaal is opgelegd, wijl daarvoor geene voldoende gronden zijn gevonden en die geheimhouding allezins belemmerend voor de beraadslagingen te achten is.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Dingsdag 7 December.

De heeren van Hoëvell, Wintgens, Thorbecke, van Hall en de ministers van koloniën en van binnenl. zaken hebben op nieuw het woord gevoerd over de Delftsche academie en de aan die instelling te geven hervorming, maar tevens is daarbij de algemeene politieke rigting van het tegenwoordig ministerie ter sprake gebragt.

De heer van Hoëvell kwam terug op de aanmerking van den minister van koloniën, dat de hervorming van de Delftsche academie ook niet onder een vorig liberaal gouvernement tot stand is gekomen. Die tegenwerping smart hem zeer. Het is waar, wij hebben een liberaal ministerie gehad, en de zaak is niet geregeld geworden. Maar was het ministerie liberaal? Ja, wat betreft de meerderheid; neen, voor zooveel betreft de minderheid; neen, wat aangaat den toenmaligen minister van koloniën, hij, een liberal du lendemain, een pseudo-liberaal, die zeer geneigd zou zijn den volgenden dag in een ministerie van eene andere rigting zitting te nemen; en nu hoopt spr., dat hij thans op wat anders bouwen kan, en dat hij niet zulk een liberaal ministerie van koloniën tegenover zich zal hebben. Hij laat zich dus thans dien grond van vertrouwen niet ontnemen, in weerwil van hetgeen door den minister gezegd is. Nadat spreker vervolgens zijne vroegere beweringen omtrent de academie verdedigd had, drukte hij [illegible] wensch uit, dat de voornemens van den minister voor die inrigting de beste vruchten mogten opleveren.

De heer Wintgens beantwoordde den vorigen spreker. Volgens hem ligt de reden, dat zooveel jongelingen uit Indië afkomstig en van Europesche ouders, aan de Delftsche academie mislukten, aan de verkeerde huiselijke opvoeding in Indië, aan het gebrekkig lager onderwijs aldaar; zulke onvoorbereide jongelingen komen nu aan de Delftsche academie, en nu is het onregtvaardig hunne mislukking aan het onderwijs aldaar toe te schrijven.

De heer Thorbecke zeide, dat het hem verrast had dat de minister het woord *gematigd* van *liberaal* scheen te scheiden. Toen hij het eerst de uitdrukking *gematigd-liberaal* hoorde, dacht hij aan hetgeen men noemt *half en half*, b. v. *half-Kantiaan*, maar in dien zin kon het woord *gematigd-liberaal* niet door een gouvernement en zeker niet door dit worden gebezigd. Die uitdrukking *liberaal* heeft haren vasten maatstaf in de grondwet; in dien zin staat zij gelijk met gematigd, — constitutionneel en gematigd — grondwettig. Spreker hecht weinig aan algemeene uitdrukkingen, maar in betrekking tot de soort van tegenstelling des ministers wenscht hij alleen op te merken, dat vorige gouvernementen (en hij spreekt van die na 1848) den naam van *liberaal* niet zoo bijzonder hebben aangenomen; dat er een was, dat door anderen zoo genoemd werd en dat er waren, die het zich zelven toeëigenden. Inderdaad liberaal is een oud, schoon woord, dat veiliger is zich door anderen te laten toekennen, dan het zich zelven te geven. Het is een oud, schoon woord, waarbij, vooral in dit land, allen die het wel meenen met grondwet en volks-welzijn elkander zullen ontmoeten; en omtrent de Delfsche akademie zegt spreker, dat de hoofdgedachte bij hare oprigting goed was, eene eerste volksschool voor de nijverheid. Zij is echter ontaard in eene bekrompen speciale school voor sommige takken van staatsdienst. De bloei, zoo die bestaat, is te danken aan den dwang om daar het radicaal van ambtenaar te moeten halen. De fout is deze: dat men met de algemeene school verbonden heeft eene speciale school, die de algemeene overschaduwde.

De minister van koloniën constateert, dat hij gisteren niet over het woord *gematigd-liberaal* gesproken heeft. Zijn antwoord aan den heer van Hoëvell had geene andere strekking dan om aan te toonen, dat eene qualificatie als zoodanig geen vasten waarborg opleverde.

De minister van binnenl. zaken vereenigt zich ten volle met den zin der woorden *gematigd-liberaal*, zooals die door den heer Thorbecke is gegeven. Hij meent te kunnen zeggen, dat dit het gevoelen van het geheele kabinet is.

De heer van Hall heeft met genoegen het slot der rede van den heer Thorbecke gehoord. Hij zegt het hem na, dat in ons vaderland, wanneer er sprake is van liberalen, allen die strekking hebben. Hij verschilt echter eenigermate met de strekking der rede van dien spreker. Als men gewaagt van »half-Kantiaan," dan spreekt men van eene wetenschap; maar als men spreekt van »constitutioneel," dan geldt het eene wet. Men kan niet zijn half-constitutioneel. Als men spreekt van liberaal, dan is dit een algemeen gevoelen en stemming. Op dien weg kan de een verder dan de ander gaan. Daarom heeft hij steeds gewenscht te behooren tot de gematigd-liberalen. Ofschoon hij het nu eens is, dat men niet moet handelen alsof men alleen het monopolie van liberalisme in de hand had, meent hij toch dat het goed is, er het woord »gematigd" bij te voegen, omdat het eene tempering is voor velen die te ver gaan, of een verkeerd begrip hebben van hetgeen liberaal is.

Deze woordenwisseling werd nog eenigen tijd voortgezet, en toen, op de aanmerking van den voorzitter dat de beraadslaging over het onderwijs aan de orde was, geëindigd. De algemeene beraadslagingen over afd. VII werden gesloten en art. 87 goedgekeurd.

Bij art. 88 (jaarwedden enz. der hoogleeraren van de onderscheidene faculteiten) vestigde de heer van der Linden de aandacht op de vacature, die bij de Leydsche hoogeschool is ontstaan, alsmede op het antwoord, door den minister gegeven, waaruit blijkt, dat met overleg van heeren curatoren, een gewoon en een buitengewoon hoogleeraar in de regtsgeleerde faculteit zouden worden benoemd voor het Romeinsch en het hedendaagsch regt. Het komt dien spreker voor, dat, als men van de noodzakelijkheid der splitsing van dien leerstoel overtuigd is, er twee gewone hoogleeraren dienen te worden benoemd. Hij geeft dus den minister in overweging, tot die benoeming te besluiten en tot dat einde den aanhangigen post eenigermate te verhoogen.

Dat gevoelen wordt door onderscheidene sprekers, o. a. door de heeren Wintgens, Godefroi, van Nispen, van Akerlaken en Elout van Soeterwoude ondersteund. Men vond het verkeerd, dat er een buitengewoon hoogleeraar in het Romeinsche regt zou worden aangesteld. Bestond er noodzakelijkheid, gelijk zij meenden, om den leerstoel te splitsen, dan behoorde men de beide hoogleeraren den rang en het tractement, aan de betrekking verbonden, te verleenen. Dat kwam ook, naar men meent, met de organieke besluiten overeen.

De minister van binnenl. zaken beriep zich op het organiek besluit, volgens hetwelk 4 hoogleeraren in de regtsgeleerde faculteit te Leyden bestaan. Hij wees er op, dat heeren curatoren het regt hadden de vakken te verdeelen, waarin elk der hoogleeraren zal doceren. De buitengewone hoogleeraar zou dus worden aangesteld in de juridische faculteit. Intusschen bestond er bij hem geen bedenking om, in plaats van een buitengewoon hoogleeraar, een gewoon hoogleeraar te benoemen. Zoo daartoe een amend. mogt worden voorgedragen, zou hij zich daartegen niet verzetten.

De heer Godefroi, die het wenschelijk achtte, dat er twee gewone hoogleeraren werden benoemd, had echter een grondwettig bezwaar om, bij wege van amendement, den post te verhoogen, waardoor men als het ware de regering zou noodzaken tot eene dubbele benoeming over te gaan. De heer Schimmelpenninck van der Oye betreurde in het algemeen den achteruitgang van het hooger onderwijs, bij vergelijking met Duitschland, terwijl hij voorts den wensch uitte, dat, zoo men bedacht was op eene uitbrei[illegible]faculteiten ook bij de andere hooge scholen niet zouden worden verwaarloosd.

De minister van binnenl. zaken herhaalde, dat hij zich tegen de benoeming van twee gewone hoogleeraren niet zou verzetten. Met het denkbeeld, dat daartoe, volgens de bestaande reglementen, moest worden overgegaan, kon hij zich evenwel minder vereenigen. Hij kon niet toestemmen, dat het regt van amendement zich niet zoover zou uitstrekken, om den post te verhoogen, ten einde de regering in staat te stellen, twee hoogleeraren te benoemen. Overigens geeft hij de verzekering, dat de belangen der overige faculteiten en hoogescholen door de regering zullen worden behartigd.

De heer van der Linden heeft daarop een amendement voorgedragen, om art. 87 met ƒ 1200 te verhoogen, en derhalve te brengen op ƒ 98,029, waardoor de gelegenheid wordt opengesteld om twee gewone hoogleeraren te benoemen.

Hierna heeft de heer Elout gevraagd, of de voorgenomene benoeming van een buitengewoon hoogleeraar ook in verband stond met het denkbeeld, om den hoogleeraar van Assen, die met buitengewonen ijver en bekwaamheid zijne betrekking heeft vervuld, nog werkzaam te doen blijven? De minister heeft daarop geantwoord, dat de heer van Assen bepaaldelijk zijn emeritaat verlangt. De heer Godefroi wenschte, dat de minister het aangeboden amendement zou overnemen, waardoor zijn grondwettig bezwaar zou komen te vervallen.

De minister heeft hierin echter bezwaar gevonden, en liet de beslissing ten deze aan de kamer over. Bij stemming is het amendement van den heer van der Linden met 48 tegen 13 stemmen aangenomen. Art. 88 is alzoo gewijzigd, op ƒ 98,029, goedgekeurd.

Art. 89—103 en afd. VIII (kunsten en wetenschappen) art. 104—117 werden achtereenvolgens goedgekeurd. Over art. 118 ('s rijks museum van natuurlijke historie te Leyden ƒ 15,470) heeft de heer Westerhoff eene uitgebreide rede gehouden, ten betooge, dat de minister bij de jongste regeling van deze zaak in eene dwaling verkeerd heeft of gebragt is. Hij acht de betrekking van opperdirecteur geheel overbodig en vreest, dat de nieuwe inrigting ten nadeele van de zaak zal uitloopen. Hij wenscht tot de schepping van dergelijken verkeerden toestand niet mede te werken. Wordt die eenmaal aangenomen, dan zal die, naar hij vreest, bestendig blijven. De heer Schimmelpenninck is van een tegenovergesteld gevoelen en gelooft, dat de vorige spr. in eene dwaling verkeert. Hij is het met den minister eens, dat het museum eene gemengde instelling van het rijk en van de akademie is. Daardoor wordt het besluit van den minister geregtvaardigd. De heer Sloet tot Oldhuis is het gevoelen van den eersten spr. toegedaan. Hij hoopt, dat de dubbele directie geen nadeel aan de inrigting moge toebrengen. Tegen het dubbel traktement dat men aan het museum geven wil, waarschuwt hij, omdat hem dit verderfelijk voorkomt. De minister heeft de door hem vastgestelde regeling verdedigd en verklaard, dat uit een ge-

houden onderzoek is gebleken, dat het museum als eene gemengde instelling was te beschouwen. Hij vleit zich, dat de regeling zoo tot stand gekomen is, dat moeijelijkheden zullen worden voorgekomen. Daarna werd ook dit art. goedgekeurd.

Na eene korte behandeling van de overige artikelen werd het geheele V^de^ hoofdstuk met algemeene stemmen aangenomen.

Zitting van Woensdag 8 December.

Aan de orde was de behandeling van hoofdst. VI (*Herv. eeredienst enz.*) der staatsbegrooting. Onderscheidene sprekers namen daaraan deel en voerden het woord over de al of niet noodzakelijkheid van het behoud der beide departementen van eeredienst, de opheffing der bezwaren welke de ondersteuning der afgescheidenen van staatswege nog in den weg staan, de uitoefening door den staat van collatieregten, en de bekende gebeurtenis te Bologna voorgevallen in het huisgezin van den Israëliet Mortara. De minister heeft op de onderscheidene aanmerkingen geantwoord en omtrent het laatstgenoemde punt gezegd, dat toen de hoofdcommissie tot de zaken der Israëliten aan de regering een met waardigheid gesteld adres aanbood, met verzoek om de tusschenkomst der regering, en dat zij eenigen stap zou doen, zoo al niet om het gezin te Bologna voldoening te verschaffen, dan toch om ten minste te zorgen, eene herhaling van zoodanig feit te voorkomen, deze zaak een onderwerp van gezette overweging bij de regering heeft uitgemaakt. De regering heeft er geenszins aan gedacht, hieromtrent een vertoog tot de Pauselijke regering te rigten. Zij stelt veel te hoogen prijs op de eigen onafhankelijkheid van de uitoefening van het staatsgezag, dan dat zij die niet in de eerste plaats bij anderen zou eerbiedigen. Daarom heeft de regering zich bepaald, door den Nederl. gezant te Rome aan de bewindslieden der Pauselijke regering den indruk te doen kennen, dien het gebeurde hier te lande had te weeg gebragt. Aan die lastgeving is voldaan. Welk resultaat zij heeft opgeleverd, is hem nog niet bekend. Ten slotte is dit hoofdstuk met 49 tegen 4 stemmen en ook hoofdst. VII (*R. K. eeredienst*) met 51 tegen 5 stemmen aangenomen.

Daarna zijn de beraadslagingen aangevangen over hoofdst. VIII (*Marine*). De heeren van Franck en ter Bruggen Hugenholtz zijn in beschouwingen getreden over den toestand onzer marine in het algemeen. Op morgen voortzetting.

Zitting van Donderdag 9 December.

In deze zitting werden de beraadslagingen over hoofdst. VIII voortgezet. De minister van marine hield eene uitvoerige rede, waarin hij, ter beantwoording van de genoemde sprekers, in uitvoerige beschouwingen zoowel omtrent het materieel als omtrent het personeel onzer zeemagt trad. Na den minister sprak de heer van Hoëvell over het Oost-Indisch eskader en over het waken tegen den zeeroof. Hij vroeg of het denkbeeld verwerpelijk was om, even als Spanje en Engeland, eene expeditie uit te zenden naar de roofstaten in de nabijheid van den Philippijnschen Archipel. De minister gaf te kennen dat de regering mede overtuigd was dat de zeeroof in die streken krachtig moest beteugeld worden, en dat het te verwachten is dat zij eerstdaags hieromtrent tot een bepaald besluit zal komen.

De minister heeft ook de indiening eener wet op het loodswezen toegezegd.

Hoofdst. VIII is ten slotte met 53 tegen 6 stemmen aangenomen. Alleen is de post tot verhooging der pensioenen van hen die in Indie hebben gediend ingetrokken, om dit punt nader bij de wet te regelen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIE.

Te Antwerpen had Zaturdag ll. een treurig voorval plaats. Een jongeling, uit Aken, die aldaar onlangs was aangekomen om in den handel te worden opgeleid, had zich door zijne buitensporigheden in schulden gestoken. Zijne moeder werd daarvan verwittigd, en kwam naar Antwerpen om voor haren zoon te betalen en hem weder met zich naar huis te nemen. Tusschen moeder en zoon viel natuurlijk eene hevige woordenwisseling plaats, en te midden daarvan ging de laatste naar zijn slaapvertrek. Eenige oogenblikken later kwam hij in de kamer zijner moeder terug en joeg zich in hare tegenwoordigheid een kogel door het hart.

— In de geschutgieterij te Luik zullen 52 stukken voor het Ned. Oost-Indisch leger worden gegoten.

ENGELAND.

LONDEN, 7 December.

Door de dagbladen wordt thans de benoeming aangekondigd van den heer H. Rumbald tot gezant te Peking.

— De alhier gevestigde maatschappij, onder wier leiding de groote wereldtentoonstelling in 1851 gehouden is, heeft hare correspondenten in het buitenland verwittigd van haar voornemen om in het jaar 1861 alhier weder eene dergelijke tentoonstelling te houden, met uitnoodiging om hiermede ieder in zijn land de kunstenaren en fabrikanten bekend te maken.

— Ten gevolge van het mistige weder hebben er op onderscheidene spoorwegen botsingen plaats gehad, waardoor eenige personen zijn gekwetst.

— Bij een koffijhuishouder in Oldstreet heeft een zware brand gewoed, waarbij twee vrouwen het leven hebben verloren.

— Een brief uit Canada meldt dat drie Engelschen, zonen van den hertog van Devonshire, den markies van Westminster en den graaf van Shaftsbury, met hunne gidsen, door de Indianen zijn vermoord.

— Volgens berigten van de Kaap de Goede Hoop van 9 Oct. heerschte de kinderziekte aldaar zeer hevig.

Het bevestigt zich dat de vrede tusschen den Oranje-Vrijstaat en het Kafferhoofd Mosheh is hersteld.

FRANKRIJK.

PARIJS, 7 December.

Kapitein Renaud, bevelhebber van de *Maurice*, die zich door de redding van een gedeelte der bemanning van de *Austria* verdienstelijk heeft gemaakt, is tot ridder der orde van het Legioen van Eer benoemd. Aan 5 officieren en matrozen van zijn schip zijn eereblijken geschonken.

— Volgens gerucht zal het wetgevend ligchaam eerst in het begin van Februarij bijeenkomen.

— Onze regering heeft ook door haren gevolmagtigde, baron Gros, een verdrag met Japan gesloten, op denzelfden voet als dat hetwelk tusschen dat rijk en Engeland is tot stand gebragt.

— De heer de Persigny za, naar men zegt, eene reis naar Italië ondernemen. Men gelooft dat, onder den schijn van uitspanning, aan deze reis een staatkundig doel is verbonden.

— Het Spaansche eskader, naar de Marocco'aansche kust bestemd, is op 20 Nov. te Tanger aangekomen.

— Een onzer koopvaardij-kapiteins, die zich te Canton bevond en aldaar voor Fransche reeders een kantoor zou opriglen, is door de Chinezen vergiftigd.

— Het dagblad *le Pays* deelt omtrent den toestand der Christenen in Cochin-China eenige bijzonderheden mede, getrokken uit een brief van de Philippijnsche eilanden van 9 Oct. Sedert de aankomst onzer troepen werd daar te lande de vervolging der katholieken met verschrikkelijke hevigheid voortgezet. Omstreeks het midden van de maand September had in de hoofdstad eene groote strafoefening plaats gehad aan inlandsche Christenen, welke uit de onderscheiden provinciën van Cochin-China door de gouverneurs gezonden waren. Die ongelukkigen hadden langer dan 3 maanden op hun vonnis gewacht, en ondergingen den dood met bewonderenswaardigen moed. Een van hen rigtte, toen hij door de beulen aangegrepen werd, het woord tot den broeder van den keizer Tu-duc, welke de strafoefening bijwoonde, en voorspelde hem dat de verfoeijelijke regering van den keizer spoedig een einde zou nemen. Hij verkondigde dat de keizer en zijn geslacht weldra door de Goddelijke geregtigheid getroffen zouden worden. Naar het schijnt, maakte dit tooneel indruk bij de bevolking, niettegenstaande het getier en gelach der trawanten van den prins.

— In het *Conservatoire des arts et métiers* is dezer dagen geplaatst de buste in marmer van Chaptal, aan wien genoemde inrigting de groote uitgebreidheid, waarin zij zich mag verheugen, verschuldigd is. De buste is vervaardigd door den heer du Seigneur. Jean Antoine Chaptal, geboren in 1756, gestorven in 1832, heeft zich groote verdiensten verworven door de nuttige maatregelen, in de betrekking van minister van binnenl. zaken, tot welke hij in 1800 geroepen werd, door hem ter bevordering van landbouw en nijverheid genomen. Na de herstelling van het huis der Bourbons werd hij pair van Frankrijk. Hij heeft zich ook als scheikundige bekend gemaakt en eenige werken over de scheikunde, met name toegepaste, nagelaten.

— Te Marseille werd dezer dagen een persoon, Goffe genaamd, gevangen genomen. Deze man, die in 1855 bij het leger in de Krim diende, had aldaar in een twist een zijner makkers door verscheidene messteken zwaar gewond en was, om de gevolgen van zijne euveldaad te ontgaan, tot den vijand overgeloopen. Naar men wil maakten de Russen toen van zijne aanwijzingen gebruik, om eenige mijnen onder de voeten der Fransche soldaten te doen springen. Sedert dien tijd had men niets meer van den verrader gehoord. Onlangs kwam eene Russische stoomboot te Marseille binnen. Aan boord van dien bodem bevond zich, als stoker, een Franschman, die van den kapitein een verlof kreeg van eene week om zijne familie te gaan bezoeken. Doch daar de Franschman op den negenden dag niet was teruggekeerd, gaf de kapitein daarvan kennis aan de Fransche overheid, en toen de Franschman twee dagen later te Marseille aankwam, werd hij gevangen genomen. Het bleek nu weldra, dat de stoker niemand anders was dan Goffe. Eene instructie in deze zaak is begonnen en weldra zal Goffe voor den krijgsraad moeten teregt staan.

ITALIE.

De koning van Napels heeft thans bevolen den verkoop van de gesequestreerde goederen der uitgewekenen, waarvan vroeger reeds is gesproken, te staken.

Naar men wil zou de koning stappen gedaan hebben om de betrekkingen met Frankrijk en Engeland weder aan te knoopen. Engeland zou dit afhankelijk hebben gesteld van de regeling der amnestie.

PRUISSEN.

BERLIJN, 7 December.

Een onzer dagbladen meldt dat de graaf von Koenigsmark zijn ontslag heeft gevraagd als gezant bij het Nederl. hof.

— Men verzekert dat de wetgevende kamers tegen 12 Januarij aanst. zullen bijeengeroepen worden. De uiterste termijn volgens de wet is den 15den van die maand.

— Aan de Israëlitische gemeenten, die de tusschenkomst der regering hebben verzocht in de zaak van Mortara te Bologna, is een afwijzend antwoord gegeven.

— Te Koningsbergen zijn dezer dagen valsche acceptatiën in omloop gebragt. De bank had daarvan reeds voor eene waarde van 10,000 th. aangenomen voor dat men het bedrog ontdekte. De schuldigen zijn reeds in hechtenis genomen.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 5 December.

De commissie van beoordeelaren der ingekomen ontwerpen op de uitgeschreven prijsvraag voor een plan tot uitbreiding dezer stad heeft hare taak volbragt. Aan den architekt prof. Forster is de eerste, aan prof. van der Null en prof. Siccardsburg de tweede, en aan den vervaardiger van het plan gemerkt met de vijf klinkletters de derde prijs toegekend.

TURKYE.

Uit Jeddah heeft men weder tijdingen ontvangen. De instructie der zaak van de vermoorde consuls wordt met ijver voortgezet. De heer Sabatier schijnt in de algemeene achting te deelen. Eenige dagen na zijne aankomst heeft men in de katholieke kerk eene dienst verrigt voor de rust der zielen van den heer Eveillard en zijne echtgenoot. De nieuwe gouverneur van Mekka is mede te Jeddah aangekomen, vergezeld van 10 compagniën Egyptische troepen, die de onder-koning heeft afgestaan om tot herstelling der orde in Arabië mede te werken. Hoewel er tusschen de Turksche troepen en sommige Arabische stammen gevechten zijn voorgevallen, wordt de toestand van het binnenland eenigzins beter.

STADS-BERIGTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEYDEN doen te weten, dat wegens de invallende Feestdagen, de *Beestenmarkt* zal gehouden worden op Woensdag den 22sten en 29sten December aanstaande en de gewone *Weekmarkt*, in plaats van des Zaturdags, op Vrijdag den 24sten en 31sten dier maand.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
D. TIEBOEL SIEGENBEEK, Burgemeester.
LEYDEN, 8 December 1858. v. PUTTKAMMER, Secretaris.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEYDEN, —

Gezien de adressen: 1°. van HENRICUS MARTINUS BIESIOT, koekbakker, wonende alhier, waarbij deze vergunning vraagt tot de plaatsing van een *Oven* in het huis op de Haarlemmerstraat, geteekend Wijk VI. N°. 449; 2°. van CORNELIS SCHREUDER, strooboedenfabriekant, alhier woonachtig, daarbij verzoekende om in het huis op de Haarlemmerstraat, geteekend Wijk VI. N°. 270, een *Zwavelhok* te mogen daarstellen; 3°. van JAN HENDRIK BIBEN, vleeschhouwer, wonende binnen deze gemeente, om het Koetshuis in de Heerensteeg, geteekend Wijk IV. N°. 751, tot *Slagterij* te mogen doen inrigten, en 4°. van KAREL BOON, kuiper, mede binnen deze gemeente wonende, houdende verzoek om in het pakhuis in de Vrouwesteeg, geteekend Wijk VI. N°. 51rood, hetwelk hij tot *Kuiperij* wenscht in te rigten, ten dien einde een *Schoorsteen* te mogen doen zetten.

Gelet op het Koninklijk besluit van den 31sten Januarij 1824, rakende vergunningen ter oprigting van sommige Fabrijken en Trafijken.

Doen te weten, dat tot het hooren der eigenaars en bewoners van de naastbijgelegene en belendende panden, ten opzigte der informatiën *de Commodo et Incommodo*, door Burgemeester en Wethouders zal worden gevaceerd op het Raadhuis dezer Gemeente, op Maandag den 13den December aanst., des voormiddags ten 11 ure; zullende de belanghebbenden verpligt zijn, hunne bezwaren tegen die verzoeken op dien tijd in te brengen; terwijl bij verzuim daarvan, zij gehouden zullen worden zich tegen de inwilliging niet te hebben verzet.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
LEYDEN, 9 December 1858. D. TIEBOEL SIEGENBEEK, Burgemeester.
v. PUTTKAMMER, Secretaris.

Burgerlijke Stand.

Van den 2 tot en met den 8 December 1858.

BEVALLEN: M. Schouten, geb. Reinhart, D. — A. Sypestyn, geb. Schmitz, D. — A. M. de Ridder, geb. Groenendijk, Z. — W. Heggelman, geb. van Cranenburg, D. — H. Vernes, geb. Dirkze, Z. — G. J. de Vries, geb. Gockinga, D. — M. Bussman, D. — J. Martijn, geb. Kramers, D. en Z. tweel. — J. G. Neuteboom, geb. Pieters, D. — J. M. Verstraten, geb. de Vries, D. — J. van Eekels, geb. Zirkzee, D. — W. M. van Iterson, geb. Blom, D. — E. C. Kreft, geb. den Hoed, D. — H. Chaudron, geb. Moene, Z. en D. tweel. — M. Vink, geb. van der Meer, Z. — A. Pfu, geb. Stouten, D. — C. Post, geb. Snijders, Z. tweel. — J. M. Filippo, geb. van Wijk, Z. — J. M. Keyzer, geb. Neuteboom, Z. — C. D. Pommee, geb. van Oeyen, D.

GEHUWD: J. de Bolster, Jm. en E. de Vrind, Jd. — M. van der Heyden, Jm. en C. Koolen, Jd. — H. C. Noyen, Jm. en S. van Egmond, Jd.

OVERLEDEN: N. Beem, 31 j. — S. van Gemert, geb. Remmerswaal, 63 j. — H. van der Zwaat, D., 2 j. en 9 m. — W. C. Koreman, geb. Wendel, 31 j. — J. Mes, geb. Uiderik, 54 j. — J. Vels Heyn, 18 j. — C. C. Smit, Z., 4 j. — J. D. Smit, 81 j. — M. J. Hoogenstraaten, geb. Geerlof, 76 j. — G. van der Baan, 78 j. — A. C. van Berkel, Z., 4 m. — G. van der Leek, Z., 4 w. — J. J. Fronchillon, D., 5 m. — G. J. van Bellen, Z., 7 w. — W. E. van Regteren, 35 j. — H. Kok, 35 j. — G. M. de Vink, geb. Koelhof, 37 j. — J. H. Timp, 59 j. — G. van der Velden, D., 13 m. — G. Marijt, 79 j. — R. Jesse, 63 j. — P. Stuva, geb. Blokkaart, 71 j. — D. Stephanus, 74 j. — C. Colpa, D., 14 m. — W. Jillissen, D., 2 j. en 8 m.

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft aan ds. H. van der Leeuw, pred. bij de Ned. herv. gemeente te Delft, ingevolge verzoek, een eervol emeritaat verleend, in te gaan 1 Jan. 1859.

ROTTERDAM, 8 December. Door den kerkeraad der Ned. herv. gemeente is uit het medegedeelde 12-tal predikanten het volgende 6-tal gevormd: Scheuer, te Leeuwarden; Laurillard, th. doct. te Leyden; Rauwenhoff, th. doct. te Dordrecht; Schuuring, te Hoorn; Adriani, te Utrecht; en Berlage, th. doct. te Zalt-Bommel.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 8sten December de heer F. H. J. de Bieberstein, van Utrecht, in de Regten, na openbare verdediging van zijn Akademisch Proefschrift: *Bijdrage tot de kennis der geldmiddelen van de gemeenten in de provincie Limburg.*

237ste Staats-Loterij.

Trekking der Derde Klasse.

3de Trekking. N°. 11764 een prijs van *f* 5,000. N°. 12136 een prijs van *f* 2000. N°. 4903 een prijs van *f* 1,500.

4de » N°. 7754 een prijs van *f* 1,500. N°. 16744 een prijs van *f* 1,000.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van een DOCHTER CH. HEINTZ, geb. WILHELM.
Leiden, 7 December, 1858.

Heden overleed, tot droefheid van mij, mijne Kinderen en Behuwd-Kinderen, in bijna vier en zestig jarigen ouderdom, mijn dierbare Echtgenoot ROELOF JESSE, *Apotheker* alhier, met wien ik veertig jaren gelukkig door den band des Huwelijks was vereenigd.

LEIDEN, 6 December 1858. C. VAN GEER, Wed. R. JESSE.

De zaak wordt door mij onder de leiding van een bekwaam en geëxamineerd Provisor voortgezet, waartoe ik mij met mijne vijf nog onverzorgde Kinderen bij deze aanbeveel.

Voor de vele bewijzen van deelneming, in mijn treurig verlies ondervonden, betuig ik bij dezen mijnen hartelijken dank, ook namens mijne Kinderen.

W. B. SCHILLING, Wed. DE GOEJE.

VEREENIGING VOOR CHRISTELIJKE BELANGEN.

Vergadering op Maandag 13 December 1858, des avonds ten *half acht* ure, in de Zaal: Noordeinde, Wijk I. N°. 29.

Spreker: Ds. L. J. VAN RHIJN, van *Wassenaar*.

Onderwerp: *God en den mensch, volgens de Schrift.*

J. COUVÉE Az., *Secretaris.*

☞ Bij het Bestuur zijn toegang-billetten verkrijgbaar, voor zoo ver er plaatsen beschikbaar zijn.

Ter vervulling der vacature in den Gemeenteraad wordt voorgesteld en aanbevolen

Mr. P. C. LEZWYN,
Commissionair in Effecten en Kassier,
door eenige Kiezers.

KIESVEREENIGING

VADERLAND EN ORANJE.

In de Vergadering van den 8sten December is met algemeene stemmen besloten, tot Kandidaat voor het Lidmaatschap van den Gemeenteraad alhier, bij de stemming op Dingsdag den 14den December e. k., aan te bevelen den Heer

PETRUS LUCRETIUS TICHLER.

Namens het Bestuur,
LEIDEN, 9 December 1858. A. H. VAN DER BOON MESCH, *Voorzitter.*

De **geconcentreerde Groenten** van de HH. VAN HOYTEMA & Co. te *Culemborg*, zijn in dit jaargetijde zeer aan te bevelen, daar zij *aangenamer van smaak*, en ook betrekkelijk *goedkooper* zijn dan de ingelegde groenten. Depôt bij J. J. BRANDHOFF ISSELMAN, Nieuwsteeg alhier, bij wien berigten en Prijs-Couranten verkrijgbaar zijn.

In de maand Januarij 1859 zal ten overstaan van den Notaris, Mr. J. L. KLAVERWYDEN, residerende te *Leyden*, in het openbaar worden geveild een zeer goed onderhouden **Huis en Erve**, staande en gelegen op de Breedestraat aldaar, met eenen grooten **Tuin en Koepel**, uitzigt hebbende op de Rune, zijnde hetzelve inmiddels *uit de hand te koop* en nadere informatiën te bekomen bij bovengemelden Notaris.

PUBLIEKE VERKOOPING,

(Om Contant Geld),

Op Maandag den 13den December 1858, van eene partij **Willigen Hakhout**, staande aan het *Utrechtsche Jaagpad*, aan de scheiding van de Gemeenten *Leyderdorp* en *Koudekerk*. Aanvangende des voormiddags ten *elf* ure, aan de Buitenplaats *Middelweg*.

DE PRIJS van de Breuk en Smits's algemeen adresboek van de stad Leyden is tot den 12den dezer slechts *negentig cents* per exemplaar, daarna *f* 1.80.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG 8 December.

			Laagst koers.	Hoogst koers.	Gebleven.
NEDERLAND	Werkelijke Schuld	à 2½ pCt.	63 7/8	64 1/16	63 15/16
Dito	Certificaten	» 3 »	75 7/16	75 9/16	—
Dito	dito	» 4 »	97 3/4	97 13/16	97 7/8
	Amortisatie Syndicaat	» 3½ »	92 3/4	—	—
	Handelmaatschappij	» 4½ »	141 1/2	—	—
	O. I. Leening	» 4 »	—	—	—
Aandeelen	Holl. Spoorweg	» 4½ »	—	—	—
Dito	Rijn-Spoorweg	» 4½ »	—	—	—
BELGIE,		» 2½ »	52 3/4	—	—
Dito bij ROTHSCHILD		» 2½ »	53 3/8	—	—
Dito dito		» 4½ »	—	—	—
FRANKRIJK,	Certif.	» 3 »	—	—	—
Dito	dito	» 4½ »	—	—	—
SPANJE,	Obligatiën	» 1½ »	30 3/16	30¼	—
Dito	Obligatiën	» 3 »	46	—	—
Dito	Binnenl. à 6 m.	» 3 »	42 15/16	42 3/16	42¼
	Bewijzen Coupons		6 1/8	6¼	—
PORTUGAL,	te Londen	» 3 »	47 1/8	47 5/16	47 5/16
RUSLAND,	Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5 »	106¼	—	—
Dito	dito 1828 en 1829	» 5 »	104½	—	—
Certif.	bij dito 1831 en 1833	» 5 »	91 7/8	92	—
Dito	1840	» 4 »	86 9/16	—	—
Dito	bij STIEGLITZ & Co.	» 4 »	—	—	—
Dito	dito Nieuwe	» 4 »	—	—	—
	Inschrijving in Assign.	» 6 »	66½	66 13/16	—
	Certificaten van dito	» 6 »	66 5/8	66 7/16	—
POLEN,	Aandeelen 1835	fl. 500 »	154¼	—	—
Dito	Obligatiën	» 4 pCt.	82	—	—
PRUISSEN,	Obl. te Londen	à 4½ »	—	—	—
OOSTENRIJK,	W. B bij Goll.	» 5 »	—	—	—
Dito		» 4 »	63½	—	—
Dito	Metall.	» 5 »	78 1/8	78 3/16	—
Dito	Nieuwe	» 5 »	87 5/8	87 7/16	—
Dito	1847	» 2½ »	59 9/16	59 5/8	—
BRAZILIE,	1824 100 £	» 5 »	99 5/8	—	—
SARDINIE,		» 5 »	—	—	—
PERU,	Geldleening 1853	» 4½ »	—	—	—
VENEZUELA,	Obligatiën 6 pCt. na	» 5 »	40¼	40 11/16	40 11/16
GRENADA,	Obligatiën	» 3½ »	20¼	20	20¼
MEXICO,	Obligatiën 1851	» 3 »	18½	18½	—
N. AMERIKA,	Bankactiën		—	—	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.